

Lønnsomt å spre profesjonsutdanningen

TIL KRISTIANSAND Sørlandet er et godt sted å leve og bo, men landsdelen har levekårsutfordringer som har vist seg å vare over tid, skriver artikkelforfatterne. Foto: Knut Arne Gjertsen / Wikipedia

Til forskjell fra psykologiprofessor Anne-Kari Torgalsbøen, mener vi det vil være god samfunnsøkonomi å utdanne psykologer ved Universitetet i Agder. Mye er allerede på plass.

TEKST

Anders Johan W. Andersen

Sunniva Whittaker

PUBLISERT 1. juli 2021

EMNER

profesjonsutdanningen

UiA

Universitetet i Agder

utdannelse

Professor Anne-Kari Torgalsbøen mener det vil være samfunnsøkonomisk lite klokt å spre ressursene og etablere flere studiesteder for profesjonsutdanning i psykologi. Vi er enig i at en økning av antall studieplasser vil koste penger, og vi er helt avhengig av tildeling av nye studieplasser for å få dette til. Men vi er uenig i at dette er samfunnsøkonomisk uklokt, og vil oppfordre til å se et litt større bilde.

Sørlandet er et godt sted å leve og bo, men landsdelen har levekårsutfordringer som har vist seg å vare over tid. Særlig foruroligende er utviklingen som viser at stadig flere yngre mennesker blir uføretrygdet grunnet psykiske lidelser. Dette spiller blant annet

inn på evnen til å gjennomføre utdanning og å komme seg i arbeid, noe som igjen koster samfunnet dyrt.

LES OGSÅ

Jakten på psykologutdanningen

Det er svært ressurskrevende å etablere nye konkurransedyktige utdanningssteder. Derfor vil det være samfunnsøkonomisk lite klokt om flere aktører skal kunne utdanne psykologer.

Agder har færre kvinner med høyere utdanning enn landsgjennomsnittet, flere kvinner i deltidsstillinger og færre fedre som tar ut hele fedrekvoten eller mer. Antall mennesker mellom 18 og 24 år som trenger sosialstønad, er stabilt høyt. Landsdelen har en høyere andel mennesker som får innvilget varig uførepensjon mellom 18 og 66 år. Agder ligger også høyt på utskrivning av resepter på avhengighetsskapende legemidler. Tall fra 2020 viser at det er til dels betydelig flere mennesker som tar kontakt med fastlege/legevakt for psykiske symptomer og lidelser enn ellers i Norge.

«... det er en underkapasitet i utdanningen av psykologer i Helse Sør-Øst sammenlignet med andre helseregioner»

Etablering av et profesjonsstudium i psykologi ved UiA blir et tiltak for å bedre på dette i dobbel forstand. Det bidrar til å sikre nødvendig kompetanse for å møte disse levekårsutfordringene, og bidrar samtidig til å øke utdanningsmulighetene for unge kvinner og menn i Agder. Dette er bakgrunnen for at Universitetet i Agder satte i gang dette prosjektet, og ønsker å få profesjonsstudiet i psykologi i den fremtidige studieporteføljen. Vi mener dette rett og slett er en klok investering sett fra et samfunnsøkonomisk perspektiv.

Kapasitet og rekruttering

De fire universitetene som per i dag tilbyr profesjonsstudiet i psykologi, er lokalisert i hver sin helseregion. I tabellen på den andre siden er Kunnskapsdepartementets kandidatmåltall for 2021 sammenstilt med innbyggertall i hver helseregion (tall fra SSB).

Som det kommer frem av denne tabellen, er det en underkapasitet i utdanningen av psykologer i Helse Sør-Øst sammenlignet med andre helseregioner. Universitetet i Agder foreslår å bøte på det gjennom å etablere en ny psykologutdanning i Helse Sør-Øst, slik det fremgår av tabellen under. Tallet i rødt er forslag til kandidatmåltall lagt til

UiA. Befolkningen i Agder samt Telemark og Vestfold, til sammen 726627 mennesker, utgjør her grunnlaget for profesjonsstudiet ved UiA.

Mange studenter har praksis i nærheten av studiestedet sitt, og finner jobber i samme region etterpå. Sørlandet er ikke en del av jobbmarkedet for uteksaminerte kandidater fra verken Oslo eller Bergen. Bildet er mer gjenkjennelig med beskrivelsene i NOU 2020: 15 «Det handler om Norge – Utredning om konsekvenser av demografiutfordringer i distriktene». Her argumenteres det for betydningen av å opprettholde og forsterke institusjoner for høyere utdanning i distriktene for å sikre rekruttering til sentrale samfunnsområder, men også for å bedre levekårene. Dette har stor gyldighet for etableringen av profesjonsstudiet i psykologi ved UiA.

Tabell 1

	INNBYGGERTALL	ANTALL KOMMUNER	KANDIDATMÅLTALL FOR 2021	ANTALL INNBYGGERE PER KANDIDAT
Helse Midt-Norge (NTNU)	733940	64	63	11650
Helse Nord (UiT)	484546	80	39	12424
Helse Sør-Øst (UiO)	3032671	146	112	27077
Helse Sør-Øst (UiB)	1116423	66	80	13955

Felles sluttkompetanse

Universitetet i Agder har lang erfaring med rammeplanstyrte utdanninger i helse- og sosialfag, og er godt kjent med ambisjonene i RETHOS. Slik det også fremkommer i intervjuet professor Torgalsbøen reagerer på, vil psykologistudiet ved UiA forankres, utvikles og gjennomføres i tråd med forskrift om nasjonal retningslinje for psykologutdanning. Selv om vi har gleden av å samarbeide med flere kjente og anerkjente fagpersoner, så vil vi også innfri kravene i studietilsynsforskriften når det gjelder kompetanse og krav til ansatte med hovedstilling på universitetet.

Som med andre helse- og sosialfaglige utdanningsprogram er det utfordrende å sikre både høy klinisk kompetanse, høy forskningskompetanse og høy kompetanse i universitets- og høyskolepedagogikk. Der er vi enige med Torgalsbøen. Denne trippelkompetansen fordrer klarsynte ledere i akademien. For slik også Husebekk-utvalget understreker i sin rapport om en helhetlig stillingsstruktur i akademien, arbeider vi ut fra et premiss om at det er UH-institusjonene som skal oppfylle lovens formål om forskning, utdanning og samspill med samfunnet, ikke den enkelte ansatte.

Det innebærer at vi ser mulighetene for et samarbeid på tvers av fakulteter ved UiA, og i tett samarbeid med både helseforetak og kommuner. Vi anser dette som en av våre styrker. Om en ser på hvor psykologutdanningene er organisert på de fire

universitetene per i dag, så understøtter det en forståelse om at psykologi har forankring både i helsevitenskap, samfunnsvitenskap og utdanningsvitenskap. Det springer ut av en generalistmodell som foredrer kunnskap fra ulike tradisjoner og perspektiver.

Tabell 2

	INNBYGGERTALL	ANTALL KOMMUNER	MULIGE KANDIDATMÅLTALL	ANTALL INNBYGGERE PER KANDIDAT
Helse Midt-Norge (NTNU)	733940	64	63	11650
Helse Nord (UiT)	484546	80	39	12424
Helse Sør-Øst (UiO)	3032671	146	35	20761
Helse Sør-Øst (UiB)	1116423	66	80	13955

Oppstart

Professor Torgalsbøen mener det er lite realistisk med oppstart i 2022. Vi er enig i at det er ambisiøst, og vårt viktigste mål er heller ikke oppstartdatoen. Vi arbeider først og fremst med å skape et solid og anerkjent studieprogram med høy kvalitet på alle nivå. Trenger vi mer tid for å få dette til, så tar vi det. Samtidig har vi hatt profesjonsstudium i psykologi som mål siden 2010, så vi har allerede mye på plass. Og da er det motiverende med et universitetsstyre som viser vilje til å sette levekår, livskvalitet og psykisk helse øverst på dagsorden.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 58, nummer 7, 2021, side 614-615

TEKST

Anders Johan W. Andersen, dekan, Fakultet for helse og idrettsvitenskap, UiA

Sunniva Whittaker, rektor, UiA